

O'ZBEKISTON LOGISTIKA SOHASIGA SUN'IY INTELLEKT TA'SIRI

Abdurazzakov Diyorbek

Iqtisodiyot yo'nalishi 4-kurs talabasi

Ilmiy rahbar: Egamberdiyev Xumoyun

Iqtisodiyot fakulteti Iqtisodiyot kafedrasi

(PhD) dotsent Alfraganus Universiteti

Annotatsiya: Mazkur tezisdagi O'zbekiston logistika sohasiga sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining ta'siri o'rganiladi. Dunyo miqyosida transport va logistika tizimida SI yechimlari keng joriy etilayotgan bir paytda, ushbu texnologiyalarning O'zbekistondagi ahamiyati, imkoniyatlari va mavjud muammolari tahlil qilinadi. SI vositasida logistika jarayonlarini avtomatlashtirish, yuk tashish samaradorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va real vaqtda monitoring tizimlarini ishlab chiqish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Shuningdek, real hayotdan misollar va ilg'or amaliyotlar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, logistika, avtomatlashtirish, transport, O'zbekiston, raqamli transformatsiya, monitoring, yuk tashish.

Abstract; This thesis explores the impact of artificial intelligence (AI) technologies on the logistics sector in Uzbekistan. As AI solutions are being widely implemented in global transportation and logistics systems, this study analyzes their significance, opportunities, and current challenges in the context of Uzbekistan. The paper examines how AI can improve logistics efficiency, reduce operational costs, automate processes, and enable real-time monitoring systems. Real-life examples and best practices are also analyzed to illustrate the potential of AI in transforming Uzbekistan's logistics infrastructure.

Keywords: Artificial intelligence, logistics, automation, transportation, Uzbekistan, digital transformation, monitoring, freight transportation.

Аннотация; В данной диссертации рассматривается влияние технологий искусственного интеллекта (ИИ) на логистический сектор Узбекистана. В то время как решения на основе ИИ широко внедряются в транспортно-логистическую систему во всем мире, анализируется значение, возможности и существующие проблемы этих технологий в Узбекистане. Рассматриваются возможности автоматизации логистических процессов, повышения эффективности грузоперевозок, снижения затрат и разработки систем мониторинга в режиме реального времени с использованием ИИ. Также анализируются реальные примеры и передовой опыт.

Ключевые слова: Искусственный интеллект, логистика, автоматизация, транспорт, Узбекистан, цифровая трансформация, мониторинг, грузоперевозки

So'nggi yillarda butun dunyoda raqamli texnologiyalar taraqqiyoti ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish va transport sohalarida tub o'zgarishlarga sabab bo'lmoqda. Ayniqsa, sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining jadal rivojlanishi logistika va transport tizimlarini samarali boshqarish, real vaqtda nazorat qilish, xarajatlarni kamaytirish hamda mijozlarga tezkor xizmat ko'rsatish imkonini yaratmoqda. Sun'iy intellekt vositalari orqali logistika sohasida katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish, yo'nalishlarni optimallashtirish, yuk oqimlarini prognoz qilish va operatsion xatoliklarni kamaytirish mumkin bo'lmoqda.

O'zbekiston Respublikasi ham bu yo'nalishda o'z strategik yo'nalishlarini belgilab, raqamli iqtisodiyotni shakllantirish va zamonaviy texnologiyalarni amaliyotga joriy etishga katta e'tibor qaratmoqda. Transport va logistika sohasi mamlakat iqtisodiyotining tayanch tarmoqlaridan biri bo'lib, uni raqamlashtirish O'zbekistonning mintaqaviy tranzit markaz sifatidagi mavqeini yanada mustahkamlashi mumkin. Geosiyosiy jihatdan qulay joylashuv, xalqaro savdo yo'llarining kesishgan nuqtasida joylashganlik O'zbekiston uchun logistika infratuzilmasini modernizatsiya qilish va sun'iy intellekt asosidagi boshqaruv tizimlarini joriy etish uchun katta imkoniyatlar yaratmoqda.

Bugungi kunda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari transport va logistika sohasida inqilobiy o'zgarishlar keltirib chiqarmoqda. Xususan, yuk tashish jarayonlarini optimallashtirish, omborlarni avtomatlashtirish, yetkazib berish vaqtini qisqartirish va xarajatlarni kamaytirishda SI vositalari muhim ahamiyat kasb etmoqda. O'zbekiston logistika sohasini modernizatsiya qilishda SI texnologiyalarini joriy etish orqali xalqaro raqobatbardoshlikni oshirish, tranzit salohiyatdan to'liq foydalanish va xizmat sifatini yaxshilash imkoniyatiga ega.

AI asosida ishlab chiqilgan tizimlar yordamida yuk harakatlarini real vaqtda kuzatish, yo'nalishlarni eng samarali tarzda tanlash, trafik tahlilini olib borish va oldindan xavf-xatarlarni prognoz qilish mumkin. Bu esa transport kompaniyalari uchun operatsion samaradorlikni oshirish va mijozlar ehtiyojiga tezkor javob qaytarishga xizmat qiladi. Masalan, GPS va IoT texnologiyalari asosida ishlovchi monitoring tizimlari yuklarning harakati, joylashuvi va holatini uzluksiz nazorat qilish imkonini beradi.

O'zbekistonda bu boradagi dastlabki qadamlar allaqachon tashlangan. "O'zbekiston Temir Yo'llari" tomonidan yo'lovchi va yuk poyezdlari uchun elektron nazorat tizimlari joriy etilgan. Shuningdek, ayrim yirik xususiy logistika kompaniyalari AI asosida ishlovchi chatbotlar, yuk tahlil platformalari va ombor boshqaruv tizimlaridan foydalanishni boshlagan. Biroq keng ko'lamda joriy qilish uchun hali ham texnologik infratuzilma, malakali kadrlar va investitsiyalar yetarli emas.

Shu sababli, O'zbekistonda SI texnologiyalarining logistika tizimiga keng tatbiq etilishi uchun davlat siyosati, xususiy sektor ishtiroki va xorijiy tajribalarni uyg'unlashtirish muhim ahamiyatga ega. Faqat shundagina logistika sohasi zamonaviy, raqobatbardosh va barqaror rivojlangan tarmoqqa aylanishi mumkin.

XULOSA.

Sun'iy intellekt logistika sohasida inqilobiy o'zgarishlarni olib kelmoqda. O'zbekiston uchun bu texnologiyalarni joriy etish logistika xizmatlarining raqobatbardoshligini oshirish, tranzit salohiyatini to'liq ochish va iqtisodiy o'sishni jadallashtirish imkonini beradi. Shu bois, davlat va xususiy sektor vakillari SI texnologiyalarini strategik rivojlanish yo'nalishi sifatida qabul qilishi lozim.

ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Karimov, A. (2023). *O'zbekistonda logistika tizimining raqamli transformatsiyasi*. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
2. World Bank (2022). *Digital Transformation in Central Asian Transport and Logistics*.
3. Smith, J., & Lee, K. (2021). *AI in Logistics: Applications and Innovations*. Springer.
4. Transport va Logistika Vazirligi (2024). *Raqamlashtirish strategiyasi 2024–2030*.
5. UNESCAP (2023). *AI and Smart Logistics in Asia-Pacific Region*.